

НОВОРІЧНІ ВОГНІ ЕДВАРДА ДЖОНСОНА

Тепле світло новорічних вогнів, що причаїлися між гілок ялини: напевно, для багатьох з нас ця картина є одним з кращих спогадів дитинства. Саме новорічні гірлянди додають прекрасному зимовому святу ту невловиму нотку чарівництва, яка так потрібна і дорослим, і дітям.

Поряд з ялинковими іграшками гірлянда стала невід'ємним елементом новорічного декору, адже освітлення грає ключову роль у створенні піднесеного настрою й святкового духу. Новорічні гірлянди наповнюють будинок атмосферою затишку і свята. Вони

несуть із собою почуття умиротворення й приємного хвилювання одночасно. Це світло, до якого прагне кожен з нас, це тепло домашнього вогнища, це надія на краще, відображення душевної доброти.

Яскраві блискучі вогні викликають захоплення в усіх без винятку. Але на відміну від іграшок, історія сучасної електричної гірлянди почалася відносно недавно. Зараз, у передноворічний час, давайте спробуємо по-новому поглянути на знайомі з дитинства новорічні вогні та захопитися винаходом, зробленим понад століття тому.

Колись давно любителі гучних свят могли освітлювати ялинку тільки різдвяними свічками. Запалені свічки мали відлякувати злих духів від будинку. На вигляд це було красиво й романтично, але водночас украй небезпечно. Щороку журнали писали про сотні трагічних випадків, коли

ялинку раптово охоплював вогонь, який спалював дотла будинки, а іноді і їх мешканців. Тому для вбрання ялинки потрібно було щось так само

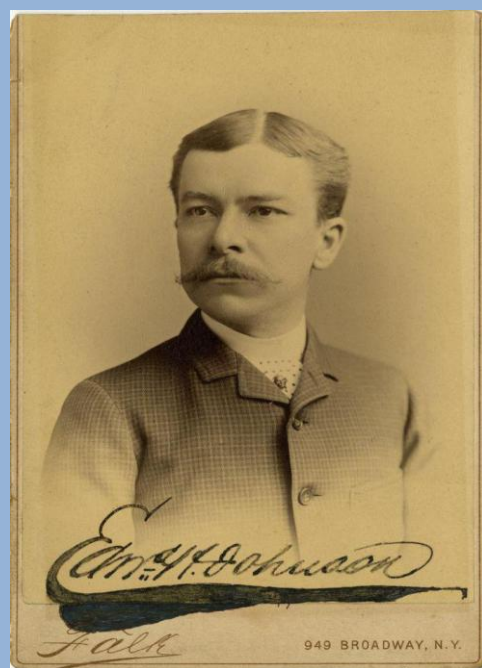
яскраве й веселе, але більш безпечне, що не потребувало б безперервного контролю для збереження безпеки приміщення.

Усе змінилося лише в кінці XIX століття. 21 жовтня 1879 року Томас Едісон, всесвітньо відомий підприємець і новатор, представив світові лампу розжарювання з вугільною ниткою, що стала одним з найважливіших винаходів XIX століття. Найбільша заслуга Едісона була не в розробці ідеї лампи розжарювання, а в пропозиції її практичного

застосування. Завдяки винаходу Едісона широко поширилася система електричного освітлення з можливістю одночасного використання безлічі ламп. Електричні лампи почали проникати в усі сфери життя й заклали основу гірлянді, яку побачив світ через три роки.

Є кілька версій винаходу електричної гірлянди. За однією з них поштовхом до появи першої домашньої електричної ялинкової гірлянди стала ідея близького друга й помічника Едісона, який очолював його компанію General Electric, – інженера Едварда Джонсона. Саме він 22 грудня 1882 року влаштував новорічну ілюмінацію в Нью-Йорку. Джонсон поєднав проводом пофарбовані в різні кольори лампочки, що загоралися в певній послідовності. Це була справжня новорічна революція! Вогники запаливалися по черзі з інтервалом у 10 секунд, що створювало картину "танцю зірочок". Електричний струм подавався з офісу, де працював Джонсон, до важеля в його будинку, який змушував гірлянду включатися. Спочатку спалахували тільки білі, потім білі й червоні ліхтарики, а потім наставала черга білих з жовтими. Ялинка була прикрашена ста двадцятьма вогнями. Яскрава мішура іскрилася відблисками лампочок, і все це разом створювало досі небачений ефект.

Едвард Джонсон порадував своїх дітей не тільки сяючими ялинковими вогнями. Його ялинка не тільки нарядно виблискувала, але й

завдяки хитромудрому застосуванню невеликої динамо-машини (ще одного винаходу Едісона), яку Джонсон помістив у підніжжя ялинки, оберталася. У підвалі розташовувалося велике динамо, яке поєднувалося з маленьким і перетворювало його в мотор. Таким чином досягалося рівномірне обертання святкової ялинки. Це було справжнє диво, і кожен, хто входив у кімнату, був засліплений її пишністю, а ще більше – новизною ідеї. Ялинка Джонсона вважалася продуктом високих технологій кінця XIX століття. Замінивши свічки на електричні лампочки, Джонсон не тільки позбавив людей від ризику згоріти під час пожежі, а й додав картині свята ошатне різнобарвне мерехтіння.

За іншою версією ідея використовувати електричні гірлянди замість воскових свічок належить телефоністові Ральфу Морісу. Регулярно спостерігаючи за ланцюжками електричних лампочок у телефонних розподільних щитах, Моріс придумав розвісити нитки лампочок на ялинці.

Явище було настільки неймовірним, що будинок винахідника відвідали журналісти популярних видань Detroit Post, Tribune, Electrical World, – і їх захопленню не було меж. "Повинен зізнатися, це було неймовірне видовище!", – писав один з репортерів. – Чи може хоч щось бути так само прекрасним". Ялинку в будинку Джонсона тоді назвали "найпрекраснішою з Різдвяних ялинок Нью-Йорка". У газеті New York Times були опубліковані деякі технічні подробиці винаходу.

Оскільки ялинка Джонсона справила на публіку надзвичайне враження, компанія Едісона спробувала вивести свої електричні новорічні вогні на ринок. Однак винахід не став успішним. Виникла проблема: ціна лампочок і послуги електрика з установки цього новорічного дива були занадто високими для широкої публіки.

Кажуть, що в 1895 році Президент США Стівен Гровер Клівленд видав указ поставити в Білому Домі ялинку, прикрашену ілюмінацією Джонсона. Відтоді широка громадськість оцінила всі переваги електричних прикрас, і вже наступного року заможні жителі запровадили це нововведення у своїх будинках. Вони організовували різдвяні вечірки, щоб похвалитися своєю електричною ялинкою. Так, сам того не очікуючи, Джонсон затіяв щорічне змагання. Жителі Манхеттена витрачали купу сил, часу й грошей, щоб провести й підключити кожен лампочку в гонитві за перемогою. Спочатку прикрашалися тільки ялинки, потім ще й кімнати, а потім гірлянди взагалі почали виносити на вулицю, прикріплюючи їх до фасадів будинків: чим більше і яскравіше – тим краще.

Та все-таки більшості американських сімей новорічні вогні були не по кишені, і тільки через десятиліття вони стали доступні багатьом. Досить сказати, що на початку ХХ століття прикрашена електричними вогнями ялинка коштувала 300 доларів США (що відповідає 2000 доларів США в перерахунку на сучасні ціни). До такої покупки додавався невеличкий стаціонарний генератор.

До кінця ХІХ століття компанія General Electric почала масовий випуск і продаж ялинкових лампочок, які видувалися вручну у вигляді довгастих циліндрів, схожих на цибулини. Таким чином у 1903 році компанії General Electric вдалося знизити витрати на виробництво новорічних електричних вогнів, але для середнього споживача вони залишалися недосяжними, як і раніше. Проте їх виробництво стало масовим. Купити або взяти напрокат їх можна було в міських універмагах за умови, що ...у місті взагалі була електрика. Гірлянда "Фестон" являла собою всього вісім фарбованих лампочок у порцелянових патронах. Вмикалася вона в звичайну розетку на стіні. Прикро, але Компанія General Electric так і не зуміла запатентувати свою розробку.

Знадобилося кілька років, щоб ця модна прикраса завоювала популярність у всьому світі. Так чи інакше поступово новий винахід дістався до Європи. У 1906 році електричними гірляндами було прикрашено кілька ялинок у столиці Фінляндії.

Є легенда про підлітка, який зробив гірлянди загальнодоступними. П'ятнадцятирічний Альберт Садакка (Albert Sadacca), прочитавши про трагічні загоряння ялинкових свічок у Нью-Йорку в 1917 році, вирішив сам створити посправжньому безпечну й доступну

гірлянду. Він замкнув лампочки в єдиний ланцюг, створивши таким чином те, що в сучасному понятті і є електричною гірляндою. Він умовив свою сім'ю відкрити новий бізнес – виробляти недорогі електричні новорічні гірлянди. На перших порах, незважаючи на проведену рекламну кампанію,

ЦЕ ЦІКАВО

Світове досягнення з виготовлення електричної гірлянди належить родині Річардсон з Австралії, яка прикрасила свій будинок гірляндою завдовжки 29 км, у якій горіло понад півмільйона лампочок. Це сталося перед Різдвом 2013 року. Сім'я увійшла в книгу Рекордів Гіннеса.

продажі були незначними. У міру того, як електрика приживалася в будинках, електричні гірлянди ставали дедалі популярнішими. Батько Альберта вважав, що виробництво ялинкових гірлянд є чудовою ідеєю для створення малого сімейного бізнесу, однак він і не здогадувався, що через кілька років його син стане мільйонером. У перший рік їм вдалося продати всього 100 гірлянд ручного виробництва.

Наступного року батько із сином почали розфарбовувати маленькі лампочки в яскраві кольори. У результаті Альберт Садакк до свого повноліття став главою багатомільйонної корпорації NOMA Electric Company, що займалася виробництвом електричних новорічних гірлянд. Великі компанії, серед яких найбільш відома в цьому сегменті ринку General Electric, теж розпочали масове виробництво ялинкових гірлянд. І вже в 1930-х роках електрична новорічна ілюмінація стала звичайною новорічною прикрасою. NOMA Electric Company посіла першу сходинку в рейтингу виробників святкового освітлення у світі й лише в 1965 році втратила свої позиції лідера з виробництва електричних гірлянд під натиском конкуренції.

У 1938 році почали випускати першу в Радянському Союзі електричну гірлянду ЁГ-1. Вона являла собою два паралельні електричні кола по десять 13-вольтових лампочок з конусоподібними колбами, розфарбованих цапонлаком у червоний, жовтий, синьо-фіолетовий та зелений кольори.

На території сучасної України електрогірлянди випускали такі підприємства: Київський кабельний завод "Укркабель"; Львівський завод низьковольтних електроламп; Олександрівський електромеханічний завод.

З плином часу гірлянда пройшла низку змін у її формі та принципі роботи. Спочатку це були просто з'єднані проводом лампочки. У подальшому використовувалися плафони різної форми. З розвитком електроніки виникли блоки управління, що дозволяють задавати різні режими роботи окремих елементів.

Гірлянда ЁГ-1

У наші часи ми спостерігаємо ще одну революцію в освітленні ялинок різдвяними вогнями. Світлодіодні ліхтарі поступово витісняють традиційні гірлянди. Сьогодні є величезна кількість різновидів новорічних електричних прикрас: завіси, сітки, дюралайт, кліплайт, белтлайт, LED та ін., у назвах і характеристиках яких не так просто розібратися. Сучасні гірлянди – це конструкції, що складаються з багатьох елементів, зокрема засобів провідного й безпроводного електронного зв'язку, програмного забезпечення тощо.

ДЛЯ ПРИКЛАДУ

Нещодавно (10.10.2018) набув чинності патент на корисну модель № 129006 "Гірлянда із стробоскопів", власником якого є комунальне підприємство "Міський інформаційний центр", м. Харків. Прикраса створена для декорування головної площі м. Харків у період новорічних свят. Тож будемо чекати на неймовірне видовище на головній площі Харкова.

Не важливо, які гірлянди саме у вашому будинку – кольорові чи однотонні, ультрасучасні або, навпаки, вінтажні, що збереглися від минулих поколінь. Головне, щоб вони приносили в серця ваших домочадців почуття тепла і радості. Чарівних вам зимових свят!

Перелік використаної літератури

1. Выбираем новогодние гирлянды: от украшений для домашней елки до уличных световых панно// <https://www.kp.ru/guide/novogodnie-girljandy.html>
2. История елочной гирлянды// <http://елки-гирлянды.рф/ulichnye-girlyandy/istoriya-elchnoj-girlyandy>
3. История елочных огней: рождественские гирлянды// <http://elki-vip.ru/istoriya-elchnyh-ogney-rozhdestve>
4. История электрической гирлянды// <http://scsiexplorer.com.ua/index.php/istoria-otkritiy/1956-istorija-elektricheskoy-girljandy.html>